

YEGM Genel Müdür Yardımcısı Çalıköğlü, EİE'nin Kapatılmasının Çalışmaları Olumsuz Etkilediğini Söyledi...

ENERJİ VERİMLİLİĞİ STRATEJİK YATIRIM KABUL EDİLMELİ

Banu Salman

EMO Basın- Her yıl Ocak ayının ikinci haftası kutlanan Enerji Verimliliği Haftası nedeniyle bu alanda yaşanan gelişmeleri; 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun çıkarılmasının üzerinden geçen 5 yıllık zamanda yapılanları ve yapılamayanları, Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin (EİE) kapatılmasının ardından konunun sahibi olarak görülen Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'ne (YEGM) sorduk.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı YEGM Genel Müdür Yardımcısı Erdal Çalıköğlü, kanun kapsamında sanayide 1.1 milyon TL'lik destekleme yapılan 6.7 milyon TL'lik 21 proje ile 9.4 milyon TL tasarruf sağlandığını açıkladı. Çalıköğlü, 22 endüstriyel işletmenin gönüllü anlaşmalar kapsamında taahhüt ettikleri enerji yoğunluğu azaltma oranlarına erişilmesi halinde, en çok 2.2 milyon TL destek ödemesine karşılık her yıl 44 bin ton eşdeğer petrol (TEP) karşılığı yaklaşık 32 milyon TL eşdeğeri tasarruf sağlanması beklendiğini bildirdi. Gönüllü anlaşmalara ilişkin uygulamaların ilk sonuçlarının bu yıl alınacağını kaydeden Çalıköğlü, 2013'e ilişkin beklentilerini de "finans sektörünün enerji verimliliği alanına ilgisinin artması ve enerji verimliliği hizmet sektörünün gelişmesi" olarak ifade etti. YEGM Genel Müdür Yardımcısı Çalıköğlü, enerji verimliliğinin artırılması ile tasarruf edilen enerjinin bir enerji kaynağı olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgularken, "ithalat bağımlılığı yüksek ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar" olarak tanımlanan "stratejik yatırımlar" kapsamında değerlendirilerek, bu çerçevede enerji verimliliği yatırımlarının her türlü teşvikten herhangi bir koşul aranmaksızın yararlandırılması gerektiği görüşünü savundu.

Erdal Çalıköğlü, EİE'nin kapatılması ve YEGM'nin görev tanımlarının enerji verimliliği konusunda yeterince adres göstermesi nedeniyle sıkıntılar yaşandığını söyledi. Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nin EİE'nin kapatılması nedeniyle geciktirildiği savlarına karşılıklı Temmuz 2011 genel seçim sürecinde Yüksek Planlama Kurulu (YPK) üyesi

bakanların yoğun programlarını ve idari yapıyı değiştiren kanun hükmünde kararnameler sonucunda belgede gerekli olan revizeleri neden olarak gösteren Çalıköğlü, bunun bir gecikme değil, değerlendirme süreci olarak alınması gerektiğini savundu. Erdal Çalıköğlü, gelişmekte olan ülkelerin enerji verimliliği alanında gelişmiş ülkelerin pazarı olmasına yönelik eleştirilere de bunun bir kazan kazan modeli olduğu yanıtını verdi.

YEGM Genel Müdür Yardımcısı Erdal Çalıköğlü, Elektrik Mühendisliği'nin enerji verimliliğiyle ilgili sorularını yanıtladı.

9 Yılda 27.6 Milyar Dolarlık Tasarruf

Enerji verimliliği alanında ülkemizin; dünyadaki, AB ülkeleri ya da OECD ülkeleri içerisindeki yeri açısından bugünkü durumunu anlatabilir misiniz?

Çalıköğlü: İmalat sanayiinde 2000 yılına göre 2009 yılında gerçekleşen enerji tasarrufu oranları açısından Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında; Bulgaristan (%53), Polonya (%39), Estonya (%31), Macaristan (%30) ve Romanya'nın (%29) ardından yüzde 27'lik iyileşme ile diğer ülkelere göre en yüksek iyileşme oranına sahiptir. Konut sektöründe 2000 yılına göre 2009 yılında gerçekleşen enerji tasarrufu oranları açısından Türkiye, Romanya (%23), Polonya (%22), Slovenya (%21), Hollanda (%18), Fransa (%18) ve Avusturya'nın (%17) ardından yüzde 15 ile diğer ülkelere göre en yüksek iyileşme oranına sahiptir. Ulaştırma sektöründe 2000 yılına göre 2009

yılında gerçekleşen enerji tasarrufu oranları açısından Türkiye, Avrupa'da en yüksek iyileşme oranına sahip ülke konumundadır. Ülkemizde 2000-2009 döneminde enerjinin verimli kullanımı ile toplam 25.4 milyon TEP enerji tasarrufu sağlanmıştır. Bu tasarruf miktarı, 254 milyon varil petrole ve 27.6 milyar Dolar'a eşdeğerdir. 2000 yılı değerine göre 2010 yılı birincil enerji yoğunluğundaki iyileşme oranı ise yüzde 9.4'dür.

Erdal Çalıköğlü
YEGM Genel Müdür Yardımcısı

Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve 2005-2007 yıllarında Fransa'nın ADEME, Hollanda'nın SenterNovem kuruluşları işbirliği ile gerçekleştirilen Türkiye'de Enerji Verimliliğinin Artırılması Eşleştirme (Twinning) Projesi kapsamında enerji tasarrufu potansiyellerinin belirlenmesi için gerekli altyapı Bakanlığımızın bünyesinde oluşturulmuş olup, bu kapsamda 2009 yılı baz alınarak sanayi alt sektörlerinin enerji tasarrufu potansiyeli belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada Avrupa Birliği'ne üye ülkelerle kıyaslama metodu kullanılarak çimento, demir-çelik, cam, kağıt, tekstil, kimya ve gıda sektörlerinde elektrik ve ısı enerjileri için tasarruf potansiyelleri belirlenmiş; buna göre sanayi sektörümüzde yüzde 20'ye yakın bir oranda enerji tasarrufu potansiyelinin olduğu görülmüştür.

Bina ve ulaştırma sektörlerindeki asgari tasarruf potansiyellerinin ise, sırasıyla yüzde 35 ve yüzde 15 civarında olduğu değerlendirilmektedir.

Enerji verimliliğine yönelik teşvikler hakkında dünyadaki uygulamalarla karşılaştırarak ülkemizdeki durum hakkında bilgi verir misiniz? Ülkemizde daha kapsamlı teşvik sistemine ihtiyaç var mıdır? Teşviklere ilişkin fayda-maliyet analizi yapılmakta mıdır?

Çalıköglü: Dünyanın değişik ülkelerinde enerji verimliliği konusunda sanayi, konut, hizmetler ve ulaşım sektörlerine yönelik uygulanan belli başlı teşvik modelleri ve kapsamı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte; yatırım desteği, düşük faizli kredi, vergi indirim ve uzun dönemli sektörel anlaşmalar şeklinde özetlenebilir.

Ülkemizde de, yatırım desteği, sektörel anlaşmalar ve vergi uygulamaları konularında doğrudan veya dolaylı şekilde daha çok sanayide enerji verimliliğini destekleyen teşvik ve destek modelleri bulunmaktadır. Ancak bunların yeterli olduklarını düşünmüyorum. Bana göre ülkemizde enerji verimliliğini teşvik edici ilave destek modellerinin geliştirilmesine ve kapsamın genişletilmesine ihtiyaç var.

ENERJİ VERİMLİLİĞİ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

YEGM Genel Müdür Yardımcısı Erdal Çalıköglü, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun çıkarılmasından bu yana geçen yaklaşık 5 yıllık sürede ülkemizde yaşanan gelişmeleri anlattı. Çalıköglü, son derece önemli gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte yolun başında olduğumuza vurgu yaparken, "Şimdi, enerji verimliliği konusundaki yaklaşımlara ve girişimlere daha fazla derinlik kazandırma zamanıdır" dedi.

YEGM Genel Müdür Yardımcısı Çalıköglü, Enerji Verimliliği Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden bu yana yaşanan gelişmeleri şöyle sıraladı:

- Sertifikalı enerji yöneticisi sayısı 825'den 4 bin 700'ü aştı.
- Makina Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası ve Gazi Üniversitesi ve 43 adet Enerji Verimliliği Danışmanlık (EVD) şirketi yetkilendirildi. 3 yıllık yetki süresi 2012 yılında dolan 12 şirketten 7 tanesi yetki belgelerini yenilemek üzere 2012 yılında yeniden başvuruda bulundu. EVD şirketi olmak üzere 2012 yılında yapılan 18 başvurudan 5'i sonuçlandırıldı; 13 tanesi ile ilgili değerlendirmeler sonuçlanmak üzere.

Verimlilik projelerine 1.2 milyon TL'lik hibe

- 32 adet verimlilik artırıcı projenin desteklenmesi kararlaştırıldı; bu projelerden 21'inin uygulaması tamamlandı ve 1.2 milyon TL civarında hibe desteği verildi; 7'si süresi içinde uygulaması tamamlanamadığından, 3'ü de projesinden farklı yapılan uygulamadan dolayı desteklenemedi. Birinin uygulama süreci devam etmekte.

- Enerji yoğunluklarını düşürmek üzere 22 adet endüstriyel işletme ile gönüllü anlaşma yapıldı.
- Yeni yapılan binalar için enerji kimlik belgesi uygulaması başlatıldı.
- Sanayide, binalarda ve elektrikli ev aletlerinde verimliliği artırmak üzere; Amerika Birleşik Devletleri Enerji Bakanlığı, Hollanda Hükümeti, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Smaî Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) ve Dünya Bankası gibi kurum ve kuruluşların işbirliğiyle ve hibe destekler sağlanmak suretiyle uluslararası projeler başlatıldı.

Kamuda 6.6 milyon ampul değişti

- Kamu kuruluşlarının bina ve tesislerinde yaklaşık 1.8 milyon adet verimsiz ampullerin verimli olanlarla değişimi neticesinde 102 megavat (MW) civarında kurulu güç tasarrufu sağlandı.
- İlköğretim okullarımız üzerinden enerji verimli aydınlatma kampanyası gerçekleştirildi ve 4.8 milyon adet verimsiz lamba verimli olanlarla değiştirildi.
- Kamu, özel ve sivil toplum kesimlerinin işbirliği ile bilinçlendirme ve tamim etkinlikleri gerçekleştirildi.
- Enerji verimli elektrikli ev aletlerinin piyasa dönüşümü, binalarda ısı yalıtımı ve finansman piyasalarında memnuniyet verici gelişmeler kaydedildi; uluslararası finans kuruluşları tarafından sağlanan kredilerle milyonlarca dolarlık enerji verimliliği yatırımları gerçekleştirildi.

'Stratejik Yatırım' Desteği Sağlanmalı

Bilindiği üzere, 19 Haziran 2012 tarihli ve 28328 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar"ın 8. Maddesi uyarınca, ithalat bağımlılığı yüksek ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar, "stratejik yatırımlar" olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, enerji verimliliğinin artırılması ile tasarruf edilen enerji bir enerji kaynağı olarak değerlendirilmelidir. Bu kaynağın elde edilmesine yönelik her türlü yatırım da ithalat bağımlılığı yüksek olan enerji kaynaklarının üretimine yönelik yatırım şeklinde değerlendirilmeli ve başkaca bir koşul aranmaksızın stratejik yatırımlar kapsamında desteklenmelidir. Bu sayede enerji verimliliği yatırımları bölge farkı gözetilmeksizin gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, faiz desteği, KDV iadesi, gelir vergisi stopaj desteği, sigorta primi desteği gibi teşviklerden yararlandırılabilir.

Teşviklerle ilgili olarak fayda-maliyet analizi bulunmamakla birlikte, enerji verimliliği yatırımlarının ortalama 2 yıl içinde kendisini amorti ettiklerini ve maliyet etkin yatırımlar olduğunu ortaya koyan fayda-maliyet analizleri bulunmaktadır.

6.7 Milyonluk Yatırımla 9.4 Milyon Tasarruf

Gönüllü anlaşmalar ve verimlilik artırıcı proje destekleri kapsamında bugüne kadar yapılan başvurulara ilişkin sektörel bazda başvuru sayısı ve verimlilik taahhüdü ile destek miktarı konusunda bilgi verebilir misiniz?

Çalıköğlü: 18 Nisan 2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yer alan endüstriyel işletmelere yönelik destek uygulamaları 2009 yılında başlatılmıştır. Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu (EVKK) bugüne kadar, 25 endüstriyel işletmeye (6 adet petro kimya, 2 adet beyaz eşya, 7 adet tekstil, 4 adet gıda sektörü vb.) ait toplam yatırım tutarı 10 milyon 840 bin 858 TL olan mevcut sistemlerde verimliliğin artırılmasına yönelik 32 projenin desteklenmesine ve bu projelerin sahibi endüstriyel işletmelere toplam olarak 2 milyon 96 bin 732 TL tutarında hibe desteği verilmesine karar vermiştir. Söz konusu projelerin tamamlanması ile yaklaşık olarak her yıl 13 bin 100 TEP enerji ve 11 milyon 300 bin TL parasal tasarruf sağlanması hedeflenmiştir. Bu çerçevede, 32 projeden uygulaması tamamlanan 21 proje için işletmelere 1 milyon 146 bin 182 TL destek ödemesi yapılmış ve yatırım bedeli 6.7 milyon TL olan bu projeler ile yaklaşık 11 bin 500 TEP ve 9.4 milyon TL tasarruf sağlanmıştır.

25 Ekim 2008 tarihli ve 27035 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik'in 27 Ekim 2011 tarihli ve 28038 sayılı Resmi Gazete'de aynı isim altında yeniden yayımlanmasıyla destek uygulamalarında kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Daha önce 500 bin TL olan azami proje bedeli 1 milyon TL'ye, uygulanacak destek oranı yüzde 20'den yüzde 30'a, azami destek miktarı ise 100 bin TL'den 300 bin TL'ye çıkarılmıştır. Ayrıca projelerin hazırlanmasında alınan mühendislik hizmet bedelleri ile endüstriyel işletmelerin enerji ihtiyacının bir bölümünü karşılamak amacıyla tesislerine en fazla 10 km. mesafe içerisinde kurulan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim sistemlerini veya toplam çevrim verimi en az yüzde 80 ve üzeri olan kojenerasyon veya mikrojenerasyon sistemlerinin toplam proje bedelinin yüzde 50'sini aşmayan bedelleri proje bedeli kapsamına alınmıştır.

YENİ YASA İÇİN NELER ÖNGÖRÜLÜYOR?

Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'ne göre 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nda Şubat 2013 tarihine kadar değişiklik yapılması planlanıyordu. Yenilenebilir Enerji Genel Müdür Yardımcısı Erdal Çalıköğlü, Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nde tanımlanmış kanun değişikliği gerektiren çalışmalar için henüz kanun tasarısı taslakları hazırlanmadığını kaydetti. Bununla birlikte söz konusu belge uyarınca Enerji Verimliliği Kanunu'nda yapılacak değişikliklere ilişkin olarak Çalıköğlü, özetle şu konu başlıklarını aktardı:

- İşletmelerde ve ticari binalarda enerji verimliliğinin artırılması için periyodik planların yapılması.
- Toplu konutlarda yerinden üretimin desteklenmesi; yenilenebilir enerji, kojenerasyon, mikrokojenerasyon ve ısı pompası gibi tesis yatırımlarının teşvik edilmesi.
- Enerji verimliliği projelerinin finansmanı için fon/kaynak oluşturulması.
- Kojenerasyonun desteklenmesi.
- Yeni ve ilave destek modelleri geliştirilmesi.
- YEGM'nin idari ve kurumsal açıdan güçlendirilmesi.
- Yeni yapılan binalara yıllık toplam enerji tüketimi ve emisyon miktarı hakkında üst sınırlamalar getirilmesi, mevcut binaların kademeli şekilde bu sınırlara yaklaştırılmasının teşvik edilmesi.
- Enerjiyi verimsiz kullanan ürünlerin satışının engellenmesi.
- Karbondioksit emisyonu belirli seviyenin üzerinde olan binalar hakkında; merkezi ısıtma sistemine sahip binalarda ısı ve sıcaklık kontrol sistemleri ile bireysel ölçüm sistemlerini kurmayanlar hakkında idari yaptırım eksikliklerinin giderilmesi.

Ülkemizin sahip olduğu enerji tasarruf potansiyelinin ülke ekonomisine kazandırılabilmesi için teknoloji geliştirme ve uygulama konularında 30 milyar Dolar'ın üzerinde bir iş hacminin ortaya çıkması beklenmektedir.

2.2 Milyon Destek Karşılığında 32 Milyon Tasarruf Bekleniyor

Endüstriyel işletmelerin geçmiş 5 yıllık enerji yoğunluklarının ortalaması olan referans enerji yoğunluğuna göre, gönüllü anlaşma yaptıkları yılı takip eden 3 yıl boyunca ortalaması yüzde 10'dan az olmamak üzere taahhüt ettikleri oranın üzerinde enerji yoğunluğunu azaltan endüstriyel işletmelere hibe destekler verilmektedir. Bu kapsamda enerji yoğunluğunu azaltmak isteyen endüstriyel işletmeler ile 2009 yılından bu yana gönüllü anlaşmalar yapılmakta olup, 2009 ve 2010 yıllarında toplam 22 adet endüstriyel işletme (4 adet demir dışı metaller, 6 adet taş toprak, 4 adet gıda ve 3 adet tekstil sanayi vb.) ile sözleşmeler imzalanmıştır. 2010 yılı itibarıyla başlayan sözleşme dönemi halen devam etmekte olup, sözleşme yapılan endüstriyel işletmelerin enerji yoğunlukları izlenmektedir. Taahhüt edilen enerji yoğunluğu azaltma oranlarına erişilmesi halinde, en çok 2.2 milyon TL destek ödemesine karşılık her yıl 44 bin TEP karşılığı yaklaşık 32 milyon TL eşdeğeri tasarruf sağlanması beklenmektedir.

Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik'te yapılan değişiklik ile gönüllü anlaşma uygulamaları kapsamındaki destek miktarı da 100 bin TL'den 200 bin TL'ye çıkarılmıştır.

Enerji Verimliliği Kanunu ile birlikte ortaya çıkan iş hacmi ve istihdama ilişkin bilgi verir misiniz? Sanayi kuruluşları, kamu kurumları, ticari ve hizmet binalarında görevlendirilmiş enerji yöneticisi sayısı kaçtır? Bugüne kadar kaç tane enerji yönetim birimi kurulmuştur?

Çalikoğlu: Ülkemizin sahip olduğu enerji tasarruf potansiyelinin ülke ekonomisine kazandırılabilmesi için teknoloji geliştirme ve uygulama konularında 30 milyar Dolar'ın üzerinde bir iş hacminin ortaya çıkması beklenmektedir. Enerji Verimliliği Danışmanlık (EVD) şirketleri ve alt yüklenicileri ve enerji yönetimi ile uygulamalar dikkate alındığında, onbinlerce ülke insanı için iş ve istihdam imkanının da ortaya çıkması beklenmektedir.

Bugüne kadar, sanayi kuruluşlarının 761'inde, binaların 689'unda enerji yöneticisi görevlendirilmiştir. 32 Enerji Yönetim Birimi kurulmuştur.

Sanayide Yaklaşık 3 Bin Kişi Enerji Yöneticisi Eğitimi Aldı

Eğitim, etüt, danışmanlık gibi faaliyetler için kaç kurum ve şirkete yetkilendirme yapılmıştır? Bugüne kadar kaç kişi enerji yöneticisi eğitimi almıştır?

Çalikoğlu: Gazi Üniversitesi ve Elektrik Mühendisleri Odası enerji yöneticisi eğitimi düzenleme faaliyetleri, Makina Mühendisleri Odası enerji yöneticisi ve etüt-proje eğitimi düzenleme faaliyetleri ve EVD şirketlerini yetkilendirme faaliyetleri, 43 tüzel kişi ise EVD şirketi olarak etüt, proje ve danışmanlık faaliyetleri yürütmek üzere yetkilendirilmiştir. EVD şirketlerinin bir kısmının yetki süresi dolduğundan yetki belgeleri iptal edilmiş olup, Aralık 2012 ayı itibarıyla aktif olan EVD şirketi sayısı 30'dur.

Aynı şekilde, Aralık 2012 ayı itibarıyla enerji yöneticisi eğitimleri alan kişi sayısı sanayi sektöründe 2 bin 910, bina sektöründe ise 2 bin 152'dir.

İlk Sonuçlar 2013'te Alınacak

Enerji verimliliği taahhütleri takip edilmekte midir? Bugüne kadar bildirimde bulunulan taahhüt miktarı nedir, uygulamalarda taahhüt düzeyleri yakalanabilmekte midir? Bugüne kadar yetki belgesi iptal edilen kurum, şirket ve kişi var mıdır?

Çalikoğlu: Enerji verimliliği konusunda en somut taahhütler verimlilik artırıcı projeler ve gönüllü anlaşmalar konusundaki taahhütlerdir. 25 endüstriyel işletme 32 projenin uygulanmasını taahhüt etmiş; ancak bunlardan 21 proje layığı ile uygulanmış, 7 tanesi hiç uygulanmamış, 3 tanesi de projesine uygun şekilde uygulanamamıştır. Gönüllü anlaşma konusundaki taahhütlerin yerine getirilip getirilmediği ancak anlaşma dönemi sonunda anlaşılacaktır. 2009 yılında yapılan başvurularla ilgili anlaşma dönemi 2012 yılı sonunda tamamlanmaktadır. Bu itibarla, bu uygulamanın ilk sonuçları 2013 yılında ortaya çıkacaktır.

Yetki süresinin dolması, kendi isteği ile faaliyetten çekilmesi ve yetkilendirme aşamasında sağlanan kriterlerin sonradan ortadan kalktığına anlaşılması üzerine bazı EVD şirketlerinin yetki belgeleri iptal edilmiştir.

Enerji Verimliliğine 'Kazan Kazan' Bakışı

Gelişmiş ülkelerin enerji verimliliği konusunu, geliştirmekte olan ülkelere yönelik bir pazarlama stratejisi olarak kullandıklarına ilişkin eleştiriler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Çalikoğlu: İstisnaları olsa da, bugün gelişmiş ülkelerin, enerjiyi geliştirmekte olan ülkelere göre daha verimli kullandıklarını; buna rağmen hala iddialı hedefler tanımladıklarını ve bu alana daha çok kaynak ayırabildiklerini görüyoruz. Enerji verimliliği konusunun geliştirmekte olan ülkelerin gündemine girebilmesi için gelişmiş ülkelerin başarı hikayeleri son derece önemli. Bu durum elbette bilginin ve teknolojinin gelişmiş ülkelere geliştirmekte olan ülkelere aktarılması sonucuna yol açabilir. Geliştirmekte olan ülkelerdeki teknoloji ve finansman konularındaki yetersizlikler, bir anlamda gelişmiş ülkeler açısından bazı önemli fırsatlar yaratsa da, enerji verimliliği konusu sonuçları itibarıyla geliştirmekte olan ülkelerin de menfaatine bir konudur ve geliştirmekte olan ülkeler için bir kazan-kazan modelidir.

EİE'nin Kapatılması Çalışmaları Olumsuz Etkiliyor

11 Ekim 2011 tarihli 662 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin kapatılıp Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü oluşturulması enerji verimliliğine ilişkin çalışmalarını nasıl etkiledi? Enerji verimliliği strateji belgesinin yayımlanmasında bu nedenle yaşanan gecikme, uygulamada ne gibi sorunlara yol açtı?

Çalıköğlü: Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (EİE) kapatılması ve Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'nün (YEGM) yapılandırılması süreci enerji verimliliğine ilişkin çalışmaları olumsuz etkilemekte. Söz konusu KHK kapsamında yapılan kanun değişiklikleri ile Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'nün isminin ve görev tanımlarının enerji verimliliği konusunda yapılacak çalışmalar için yeteri düzeyde adres göstermemesi gittikçe derinleşen problemlere sebep olmaktadır. Enerji verimliliği konusunun çok yönlü olması, birden çok sektörü ilgilendirmesinden dolayı farklı bakanlıkların görev ve sorumluluk alanına girmesi, asli görevleri arasında enerji verimliliği sayılmayan bu bakanlıklar bünyesinde enerji verimliliği konusunda yeterli bir kapasite oluşmaması, bunlara karşın idari açıdan enerji verimliliği çalışmalarını etkin şekilde yürütebilecek şekilde yapılandırılmış uygun bir kurumsal yapının henüz ülkemizde olmaması maalesef enerji verimliliği alanındaki çalışmaları ve gelişmeleri olumsuz etkilemektedir.

Bilindiği üzere, 11 Ekim 2011 tarihli ve 662 sayılı KHK 2 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Enerji Verimliliği Strateji Belgesi ise Yüksek Planlama Kurulu'nun (YPK) 20 Şubat 2012 tarihli ve 2012/1 sayılı kararı ile onaylanmış ve 25 Şubat 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Enerji Verimliliği Strateji Belgesi mülga EİE tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde hazırlanmış ve 2011 yılının ikinci çeyreğinde YPK'ya sunulmuştur. Ancak Temmuz 2011 ayında yapılan genel seçimlerden dolayı anılan tarihlerde YPK üyelerinin programlarının yoğun olması sebebiyle imzalar tamamlanamamış, genel seçimler sonrası hükümet ve YPK yapısındaki değişiklikler ve belgede zikredilen bazı bakanlıklarda, kurum ve kuruluşlarda ortaya çıkan yeniden yapılandırılmalar münasebetiyle belgenin imza ve onay sürecinde bir kaç kez geriye çekilerek revize edilmesi ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nin YPK'ya sunulması ile yayımlanması arasında geçen süre, doğrudan mülga EİE'nin kapatılması veya YEGM'nin yapılması ile ilişkili olmayıp, yukarıda belirtilen teknik çalışmalar ve YPK üyesi bakanlıklar nezdinde yapılan değerlendirmeler için kullanılan süreyi de içermektedir. Bilindiği üzere, söz konusu belge 2 yılı aşkın süre boyunca tüm ilgili paydaşların katılımları ile hazırlanmıştır. Zira, böyle bir belgenin bir an

önce çıkarılmasından çok daha önemli olan şey, katılımcı bir anlayışla hazırlanmasıdır ve bu yapılmıştır. Dolayısıyla, belgenin yayımlanma süreci boyunca geçen süreyi gecikme olarak değil hazırlık ve değerlendirme süreci olarak dikkate alınması gerekir. Ancak belgenin yayımlanmasından sonra belgede tanımlanmış süreçlerde yaşanabilecek gecikmeler, belgede tanımlanan hedeflere erişimde sorunlara yol açabilir. Belgede tanımlanmış eylemlerin bir kısmı bugüne kadar gerçekleştirilmiş olup, diğer eylemler açısından da henüz probleme yol açacak bir gecikmeden söz etmek bu aşamada söz konusu değildir.

Strateji Belgesi'ni Güncelleme Çalışması Yok

Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'ndeki hedefler ve yapılan çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz? Strateji Belgesinde yapılacak güncellemenin ne zaman tamamlanması beklenmektedir? Enerji verimliliği alanında çıkarılması beklenen ya da değişiklik yapılması için çalışma yürütülen mevzuat hazırlıkları var mıdır?

Çalıköğlü: Enerji Verimliliği Strateji Belgesi genelinde Türkiye'nin 2011 yılı enerji yoğunluğunu 2023 yılına kadar en az yüzde 20 azaltmayı hedeflemektedir. Desteklerin artırılması, EVD'lerin yetkilendirme kriterlerinin yeniden belirlenmesi, EVD şirketlerinin yetki belgelerinin derecelendirilmesi, enerji tasarruf potansiyellerinin belirlenmesi ve periyodik etütlerin yapılması, kamu kurum ve kuruluşlarında verimliliğin artırılması gibi konularda öngörülen düzenlemelerin bir kısmı Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik değişikliği kapsamında gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Enerji Verimliliği Strateji Belgesi, EVKK tarafından her iki yılda bir güncellenebilir. Ancak bu aşamada henüz başlatılmış herhangi bir güncelleme çalışması söz konusu değildir. Aralık 2012 ayı itibarıyla, yeni çıkarılmak veya değişiklik yapılmak üzere oluşturulmuş herhangi bir mevzuat taslağı bulunmamaktadır.

Enerji Verimliliği Hizmet Sektörünün Gelişmesini Bekliyoruz

2013 yılına ilişkin enerji verimliliği alanındaki hedefler ve beklentileriniz nelerdir?

Çalıköğlü: 2013 yılında, Enerji Verimliliği Strateji Belgesi'nin uygulamalarının etkin şekilde yerine getirilmesi, öngörülen mevzuat taslaklarının hazırlanarak yürürlüğe konulması ve öngörülen çalışmaların yapılması için gerekli iş ve işlemlerin başlatılması hedeflenmektedir. Finans sektörünün enerji verimliliği konusuna olan ilgisinin artması ve bunu sonucu olarak yapılan proje ve yatırımlardan dolayı da enerji verimliliği hizmet sektörünün gelişmesi en önemli beklentilerimiz arasındadır. ■

